

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2025-3-1>

УДК 330.3:001.89:332.1

JEL E22, O32, R58

Х. М. Притула

доктор економічних наук, старший науковий співробітник,

завідувач сектору транскордонного співробітництва ДУ

«Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього

НАН України», м. Львів

e-mail: khrystynka.prytula@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3846-2393>

Я. Я. Калат

кандидат економічних наук, старший науковий

співробітник сектору транскордонного співробітництва

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені

М. І. Долишнього НАН України», м. Львів

e-mail: syaya@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0390-6986>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ

У статті розглянуто концептуальні підходи до оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки регіону як важливої передумови забезпечення ефективного розвитку регіональних інноваційних систем. Досліджено методологічні основи оцінювання інвестиційної та інноваційної безпеки, що дає змогу сформувати цілісне бачення критеріїв та індикаторів оцінювання інвестиційно-інноваційної складової економічної безпеки регіону та визначити основні напрями забезпечення його стійкості й конкурентоспроможності. Визначено та систематизовано наукові підходи до оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки за двома основними класифікаційними ознаками: за предметом оцінювання (дискретний, інтегрований, комплексний) та за методикою оцінювання (рейтинговий аналіз, аналіз стану економіки, аналіз чинників або ризиків, системний аналіз). Автори акцентують на регіональному рівні дослідження та виокремлюють основні компоненти інвестиційно-інноваційної безпеки регіону: ресурсний та інтелектуальний потенціал, інвестиційний клімат, інноваційну інфраструктуру, екологічну ситуацію та аспекти сталого розвитку. Особливу увагу приділено необхідності удосконалення механізмів оцінювання динаміки безпекових показників у сучасних умовах. На основі проведеного дослідження запропоновано алгоритм оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки, що сприятиме формуванню ефективних управлінських рішень у регіональній політиці та забезпеченню економічної стабільності та зростання.

Ключові слова: інвестиції, інновації, інвестиційно-інноваційна безпека, регіональний розвиток, регіональні інноваційні системи.

Prytula Kh. M., Kalat Ya. Ya. CONCEPTUAL APPROACHES TO THE ASSESSMENT OF INVESTMENT AND INNOVATION SECURITY OF A REGION

Innovation and investment serve as crucial drivers of economic growth, competitiveness, and overall quality of life. They are the engines that drive regional economies forward, contributing to job creation, technological progress, and structural transformations. At the same time, creating an enabling environment for attracting long-term investment and supporting highly effective innovation projects requires not only proper infrastructure and resources, but also ensuring an adequate level of investment and innovation security. This security is a necessary prerequisite for minimizing potential threats and maximizing the positive impact of economic activity. The article examines conceptual approaches to assessing investment and innovation security at the regional level, emphasizing its importance as a fundamental component of socio-economic development. Investment and innovation security are increasingly recognized as critical factors in regional competitiveness, resilience, and the ability to effectively adapt to global and national economic challenges. The study explores the methodological foundations of investment and innovation security assessment, which allows the development of a comprehensive understanding of the relevant criteria and indicators, as well as identifying the main directions for ensuring its stability and competitiveness. The various scientific approaches utilized for assessing investment and innovation security are clearly defined and systematized based on the two key parameters. First, they are classified according to the specific subject of assessment (discrete, integrated, and complex), and second, they are categorized according to the assessment methodology (rating analysis, analysis of the state of the economy, analysis of factors or risks, system analysis). Special attention is paid to the regional dimension of security. The authors identify the key components of investment and innovation security at the regional level: resource and intellectual potential (human capital, R&D capacity), investment climate (legal, regulatory, and fiscal framework), innovation infrastructure (technoparks, business incubators), environmental conditions, and priorities for sustainable development. These elements reflect not only the economic, but also the social and environmental context, which is

important for a balanced regional policy. Based on the research conducted, the authors proposed an algorithm for assessing investment and innovation security. This algorithm integrates methodological approaches with specific components, the use of which will contribute to the formation of effective management decisions in regional policy and ensure economic stability.

Keywords: investments, innovations, investment and innovation security, regional development, regional innovation systems.

Формулювання проблеми. Інновації та інвестиції є важливими каталізаторами економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та покращення якості життя населення. Водночас створення сприятливого середовища для залучення інвестицій і підтримки інноваційних проєктів потребує не лише відповідної інфраструктури та ресурсів, але й забезпечення належного рівня інвестиційно-інноваційної безпеки. Саме системний аналіз ризиків і загроз на регіональному рівні, що можуть обмежувати притік капіталу та уповільнювати розвиток нових технологій, є передумовою формування ефективної регіональної політики.

Глобальні кризи останніх років суттєво вплинули на економічний розвиток регіонів. Повномасштабна війна РФ проти України спричинила руйнування виробничої, транспортної та соціальної інфраструктури, відтік інвестицій і зростання фінансових ризиків. Водночас ці процеси стимулювали активізацію інноваційної діяльності, особливо у сфері оборони та безпеки. Тому для ефективного залучення зовнішньої допомоги, формування нових можливостей для модернізації економіки та розвитку інноваційних технологій важливо враховувати як короткострокові ризики (нестабільність бізнес-середовища, невизначеність для інвесторів, утрата ресурсів) у період кризи, так і довгострокові виклики, пов'язані з післявоєнним відновленням і переходом до сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень. У сучасних умовах питання інвестиційної привабливості та інноваційного розвитку залишаються в центрі уваги як українських, так і зарубіжних вчених. У наукових працях обґрунтовується вагомість інвестиційно-інноваційної складової економічної безпеки як одного з основних чинників стійкості регіонів. Вагомий внесок у дослідження цієї проблематики зробили М. Вернидуб, В. Гордієнко, І. Грищенко, М. Денисенко, Т. Джолос, О. Копилук, М. Лойко, О. Музичка, Ю. Харазішвілі та ін., які запропонували різні підходи до оцінювання рівня інвестиційно-інноваційної безпеки та визначення рівня її основних індикаторів.

Водночас, незважаючи на наявний теоретичний доробок, низка питань залишається недостатньо висвітленою. Насамперед ідеться про відсутність уніфікованого підходу до оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки на регіональному рівні, що набуває особливої актуальності в умовах війни та майбутнього повоєнного відновлення регіонів і зумовлює потребу в подальшому науковому пошуку методологічних засад оцінювання цього явища.

Метою статті є обґрунтування концептуальних засад оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки регіону, урахування особливостей його розвитку та інноваційного потенціалу.

Основні результати дослідження. В умовах сучасних викликів воєнного та повоєнного періоду

інвестиційно-інноваційна безпека набуває особливої ваги для розвитку економіки України та її регіонів. Забезпечення належного рівня цієї безпеки уможливило відтворення виробничого потенціалу, підтримку інноваційного потенціалу та підвищення конкурентоспроможності регіонів.

Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [1] визначають інвестиційно-інноваційну безпеку як окрему складову економічної безпеки держави та містять перелік індикаторів та їхніх порогових значень. Крім того, закладений у методиці алгоритм передбачає низку етапів: формування множини індикаторів, визначення порогових значень (критичне, небезпечне, незадовільне, задовільне та оптимальне), нормування індикаторів, визначення вагових коефіцієнтів для кожного індикатора, а також розрахунок інтегрального індексу, що дають змогу здійснити інтегральне оцінювання на державному рівні. Водночас для застосування на регіональному рівні необхідно врахувати специфіку соціально-економічного розвитку та ресурсного потенціалу регіонів.

У науковій літературі виокремлюють кілька підходів до дослідження інвестиційно-інноваційної безпеки: дискретний (окреме вивчення інвестиційної або інноваційної складової), інтегрований (урахування взаємного впливу складових), комплексний (розглядається як цілісна система).

Прихильники дискретного підходу зосереджуються на аналізі інвестиційної та інноваційної безпеки як окремих складових економічної безпеки. Зокрема, проблематику інвестиційної безпеки досліджують Л. Карпенко, О. Ігнатенко, О. Тараненко, І. Олійник та Р. Хренова-Шимкіна. У своїх працях вони акцентують на таких основних її компонентах, як інвестиційний потенціал, інвестиційна політика держави, інвестиційна активність економічних агентів та інвестиційний клімат [2]. Н. Ситник і М. Репета розглядають інвестиційну безпеку як «фундамент для розвитку економіки» та важливий стимул для формування інноваційної інфраструктури. До основних складових інвестиційної безпеки вони відносять [3]: суб'єкти інвестиційної діяльності, інструменти державного регулювання процесу інвестування та предмети обміну між суб'єктами інвестиційної діяльності. Для аналізу інвестиційної безпеки дослідники пропонують систему індикаторів, яка охоплює рівень інвестування, валове нагромадження основного капіталу, співвідношення темпів приросту інвестицій та ВВП, вплив і відплив прямих іноземних інвестицій, а також частку економіки України у світовому ВВП [3]. Таку систему можна адаптувати також і для регіонального рівня, що дає змогу врахувати специфіку розвитку окремих регіонів. Водночас у межах цього підходу інноваційна безпека часто залишається поза увагою.

Натомість Р. Грень акцентує саме на інноваційній складовій, яку розглядає як ключовий чинник конкурентоспроможності держави. Він пропонує оцінювати її за допомогою інтегрального показника, який охоплює частку витрат на наукові дослідження у ВВП, численність фахівців у сфері НДДКР, рівень інноваційної активності підприємств, частку інноваційної продукції в економіці, рівень цифрової економіки тощо [4]. Такий підхід дає змогу оцінити роль інновацій у формуванні економічної стійкості, але не враховуючи інвестиційну складову. О. Александрова розширює аналіз на регіональний вимір, виокремлюючи такі компоненти інноваційної безпеки, як інноваційна політика регіону, інноваційний потенціал, інноваційна інфраструктура, інтелектуальний потенціал і фінансові ресурси [5]. Попри значну увагу до інвестиційної та інноваційної безпеки окремо, дискретний підхід зовсім не враховує їхнього взаємозв'язку.

Взаємовплив інвестиційної та інноваційної безпеки частково враховано, зокрема в дослідженнях І. Ахновської та В. Болгова. Вчені інтегрують ці дві складові економічної безпеки, визначаючи інвестиційну безпеку як підсистему інноваційної, що пояснюється її роллю у формуванні структури та спрямованості капіталовкладень, необхідних для сталого розвитку інноваційної системи. Крім того, науковці виокремлюють основні компоненти інноваційної безпеки: соціальний, інвестиційний, інституціональний, екологічний та технічний [7]. Основним недоліком інтегрованого підходу є те, що він не завжди враховує повноту обох складових, оскільки акцент робиться на одній з них, а інша розглядається лише частково.

Оптимальним видається комплексний підхід, який дає змогу врахувати синергію між інвестиційною та інноваційною безпекою і представити ширше розуміння їхньої ролі в зміцненні економічної безпеки регіонів. Наприклад, В. Гордієнко та Т. Джолос наголошують на необхідності аналізу взаємодії процесів відтворення інвестиційного та інноваційного потенціалу регіонів, що вимагає застосування саме комплексного підходу [7]. Це пояснюється тим, що інвестиційна безпека охоплює широкий спектр ризиків (економічних, політичних, екологічних та ін.), які можуть суттєво впливати на ефективність інвестиційної діяльності. Тоді як інноваційна активність передбачає створення та впровадження нових ідей, продуктів, технологій та послуг, які потребують значних капітальних вкладень.

Також розрізняють підходи до оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки залежно від застосованих методик. Як зазначає Т. Свідерська, широковідомими є експертний підхід, дискретна модель оцінювання, симуляційне опитування, повна та скорочена нечіткі моделі оцінювання. Також вчена наголошує, що незалежно від обраного методу всі дослідження базуються на експертних оцінках, що вносять елемент суб'єктивності до процесу аналізу [8].

Інший підхід до класифікації методів оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки пропонують О. Копилук, О. Музичка та З. Холод. Вони визначають інвестиційно-інноваційну безпеку як інтегральну характеристику, що «відображає стан інвестиційно-

інноваційної сфери та процес залучення і розміщення інвестиційного потенціалу на засадах інноваційності, ефективності, безпекоорієнтованості» [9]. Автори підкреслюють необхідність урахування реальних і потенційних загроз і виділяють два основні підходи до оцінювання [9]:

- індикативний підхід, який ґрунтується на визначенні порогових значень індикаторів для оцінювання рівня інвестиційно-інноваційної безпеки, ураховуючи вплив різних зовнішніх і внутрішніх чинників;
- методи вимірювання рівня небезпек і загроз, спрямовані на аналіз ризиків, пов'язаних з інвестиційно-інноваційною діяльністю.

Дослідження підходів до оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки показало, що найпоширенішими є такі методи:

- рейтинговий аналіз – передбачає оцінювання об'єкта за певними критеріями та визначення його місця в рейтингу, що уможливило порівнювання країн, регіонів або секторів і визначення тенденцій розвитку;
- аналіз стану економіки – ґрунтується на оцінюванні макро- та мікроекономічних показників (ВВП, інфляція, рівень зайнятості, продуктивність праці тощо) для визначення економічної стабільності та інноваційного потенціалу;
- аналіз чинників або ризиків – передбачає оцінювання можливих внутрішніх і зовнішніх загроз інвестиційній та інноваційній діяльності, зокрема фінансових, політичних, технологічних, екологічних і соціальних;
- системний аналіз – розгляд інвестиційно-інноваційної безпеки як складної багатокomпонентної системи взаємозалежних елементів.

Методи оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки значною мірою залежать від цілей та завдань дослідження. Для аналізу часто використовують міжнародні рейтинги, які оцінюють різні аспекти економічного та інноваційного розвитку країн і регіонів. Такі рейтинги дають змогу ідентифікувати ризики, перспективи економічного розвитку, оцінити інвестиційний клімат, рівень відкритості ринків та інноваційної активності.

Одним із прикладів міжнародних рейтингів, що враховують інвестиційну складову, є рейтинг за Індексом легкості ведення бізнесу (Ease of Doing Business, Світовий банк), який розраховувався щорічно з 2006 р. до 2021 р. Індекс охоплював 41 показник у 10 групах чинників. У 2024 р. його замінив Індекс готовності бізнесу (Index Business Ready), який враховує сучасні виклики та інноваційну діяльність, включно з трансфером технологій та загальним рівнем інновацій у бізнесі. Хоча Україна не представлена у відповідному рейтингу, вона може бути внесена туди надалі, оскільки Світовий банк планує охопити до 180 країн найближчими роками [10].

Важливим інструментом для оцінювання інвестиційного клімату та економічної свободи є Індекс економічної свободи (Index of Economic Freedom, Фонд Герітедж). Він охоплює 12 показників, згрупованих у чотири групи: верховенство права,

розмір уряду, ефективність регулювання та відкриті ринки [11]. Особливо важливим для оцінювання інвестиційної безпеки є група «відкриті ринки», яка містить Індекс свободи інвестицій (Investment Freedom). Візуалізація результатів у вигляді теплових карт надає можливість аналізувати динаміку змін у країнах і регіонах.

Серед інструментів оцінювання інноваційного потенціалу основними є:

- Глобальний індекс інновацій (Global Innovation Index, WIPO) – оцінює ефективність інновацій та інвестицій у науково-технічні проєкти приблизно у 132 країнах і охоплює приблизно 80 показників, поділених на сім груп, що дає змогу визначати сильні та слабкі сторони інноваційної діяльності;
- Індекс інновацій Bloomberg (Bloomberg Innovation Index) – урахує інтенсивність досліджень і розробок, продуктивність високих технологій, патентну діяльність, концентрацію високотехнологічних компаній та якість системи вищої освіти;
- Європейське табло інновацій (European Innovation Scoreboard, Європейська комісія) – оцінює інноваційну ефективність країн-членів ЄС та сусідніх країн за 12 вимірами, які також охоплюють інвестиції в науку, витрати на НДДКР та використання інформаційних технологій. У результаті країни класифікуються як «інноваційні лідери», «сильні інноватори», «помірні інноватори» та «нові інноватори».
- Глобальний індекс конкурентоспроможності країн (Global Competitiveness Index, Всесвітній економічний форум) і Світовий рейтинг конкурентоспроможності (The IMD World Competitiveness Ranking) – оцінюють рівень конкурентоздатності національних економік через індикатори фінансової системи, технологічної та наукової інфраструктури, доступності венчурного капіталу та інноваційного потенціалу.

З 2008 р. в Україні регулярним джерелом оцінювання інвестиційної привабливості є дослідження Європейської бізнес асоціації «Індекс інвестиційної привабливості України», які проводяться кожні півроку серед керівників найбільших міжнародних та українських компаній. Оцінювання здійснюється за шкалою Лайкерта, що дає змогу аналізувати динаміку сприйняття інвестиційного клімату та ефективність діяльності органів влади.

Попри значну користь міжнародних рейтингів, вони мають певні обмеження в оцінюванні інвестиційно-інноваційної безпеки. Основним їхнім недоліком є зосередженість переважно на економічних і частково політичних ризиках, що не дає змоги врахувати весь спектр чинників безпеки та стійкості, які впливають на інвестиційну та інноваційну активність [8]. Також оцінювання здебільшого здійснюється на національному рівні та не враховує регіональних особливостей і

взаємозв'язків між інвестиційною та інноваційною безпекою.

Іншим поширеним методом оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки є аналіз економічних показників, що дає змогу комплексно оцінити стан розвитку регіону. Наприклад, М. Денисенко та В. Лойко пропонують оцінювати мікро – та макроекономічні показників, серед яких: фізичний обсяг валового регіонального продукту; динаміка інвестицій в основний капітал у розрізі джерел фінансування; обсяг прямих іноземних інвестицій; кількість поданих патентних заявок; кількість інноваційно активних підприємств. Крім того, враховується галузева спеціалізація регіону [12]. Такий підхід дає змогу об'єктивно оцінити рівень інвестиційної привабливості регіону, його інфраструктурну спроможність і науково-технічний потенціал, забезпечуючи комплексне бачення інвестиційно-інноваційної безпеки.

Окремо варто відзначити дослідження К. Жадька та Т. Носової, які акцентують на інвестиційному забезпеченні аграрних підприємств та його впливі на інноваційну складову економічної безпеки. Їхній підхід урахує аналіз структури та обсягів інвестицій на мікро – та макрорівні та оцінює роль інноваційних технологій у функціонуванні аграрного сектору [13]. Це сприяє глибшому розумінню взаємозв'язку між інвестиціями та інноваціями в забезпеченні економічної безпеки галузі.

На нашу думку, дослідження, проведені на основі діагностики стану економіки, сприяють кращому розумінню взаємозв'язку між інвестиціями, інноваціями та економічним розвитком. Водночас не всі аспекти інвестиційно-інноваційної безпеки враховуються в такому підході.

Разом з аналізом економічних показників важливим інструментом оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки є аналіз ризиків, який фокусується на виявленні внутрішніх і зовнішніх загроз. Наприклад, у дослідженнях С. Кушніра та М. Вернидуба визначено класифікацію інвестиційних та інноваційних ризиків і запропоновано методи оцінювання їх на рівні підприємств. Науковці поділяють інвестиційні ризики на системні, секторні та диверсифіковані, а також виокремлюють групу інноваційних ризиків мікросередовища (виробничі, маркетингові, фінансові, технологічні, кадрові тощо). Для оцінювання їх вони пропонують застосовувати експертні методики та шкали рівнів ризику (де 0-25 балів – низький рівень загрози, 75-100 балів – критичний, недопустимий рівень загрози), що дає змогу своєчасно реагувати на потенційні загрози [14].

У 2013 р Національним інститутом стратегічних досліджень для аналізу економічної безпеки було розроблено більш комплексний підхід, який базується на інтегральному оцінюванні. Відповідна методика передбачає використання системи індикаторів, нормування показників, обґрунтування порогових значень і розрахунок вагових коефіцієнтів. Інвестиційна безпека визначається за рівнем інвестування, приростом прямих іноземних інвестицій та рівнем оновлення основних засобів, тоді як інноваційна – за видатками на науково-технічні

роботи, темпами науково-технологічного прогресу, часткою спеціалістів, зайнятих у науково-технічній сфері, та активністю підприємств у сфері інновацій [15].

Важливою складовою цього підходу є визначення для кожного індикатора нижніх і верхніх меж та оптимальних значень. Для цього пропонують застосовувати різні методи [15]: від статистичних та аналітичних залежностей і макроекономічних моделей, що враховують вплив дестабілізаційних чинників, до аналогових підходів (порівняння з країнами-аналогами), експертних оцінок, рекомендацій міжнародних організацій та законодавчого закріплених нормативів.

Подібні методики застосовуються і в дослідженнях Є. Балицького, В. Гордієнка та І. Боярка, які пропонують оцінювати інвестиційну безпеку регіону на основі системи показників-індикаторів та інтегральних індексів. Особливістю їхнього підходу є поділ індикаторів на первинні та вторинні, що дає змогу здійснити більш глибокий аналіз ризиків [16]. Однак цей підхід потребує додаткових зусиль і ретельності під час оцінювання, оскільки деякі чинники та ризики можуть бути об'єктивно важко вимірювані, а тому залишаються поза межами аналізу. Вчені також наголошують на доцільності рейтингового оцінювання регіонів за рівнем інвестиційної безпеки та подальшому групуванні їх на основі формули Стерджеса [17]:

$$r = \frac{x_{max} - x_{min}}{1 + 3.32 \times \lg N}$$

де: r – рівновеликий інтервал групування; x_{max} , x_{min} – максимальне та мінімальне значення інтегрального показника; N – кількість регіонів.

За отриманими результатами кожному інтервалу групування присвоюється певна категорія рівня

інвестиційної безпеки (найвищий, високий, середній, низький тощо).

Зрозуміло, що методи ризик-орієнтованого аналізу та інтегрального оцінювання доповнюють один одного, що забезпечує можливість системного вивчення інвестиційно-інноваційної безпеки.

Слід підкреслити, що використання системного аналізу є основним методологічним інструментом для досягнення комплексного, найповнішого та якісного результату оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки. Це дає змогу враховувати взаємозв'язки між різними показниками та чинниками, що впливають на безпеку, і надає можливість не лише оцінити її рівень, а й виявити слабкі місця, що потребують покращення. Застосування інтегральних та індексних методів, зокрема мультиплікативних індексів, а також експертних оцінок, дає змогу створити чітку картину інвестиційної привабливості та ризиків для кожного регіону. У результаті цей підхід забезпечує ефективне управління інвестиційними потоками та підтримку інвестиційної активності, ураховуючи регіональні особливості й ризики.

Аналіз наявних методик показав низку обмежень: фрагментарність розгляду окремих складових і відсутність урахування їхнього взаємозв'язку, залежність від експертних оцінок, обмежене врахування сучасних ризиків (воєнних, цифрових, екологічних тощо). Тому, оцінюючи інвестиційно-інноваційну безпеку регіону, доцільно зважати на такі складові, як ресурсний потенціал, інтелектуальний потенціал, інвестиційний клімат, інноваційна інфраструктура та екологічна ситуація та сталий розвиток (рис. 1). Практичне використання результатів комплексного аналізу ресурсної спроможності та продуктивності сприятиме формуванню стійкої системи інвестиційно-інноваційної безпеки регіону.

Рис. 1. Основні складові інвестиційно-інноваційної безпеки регіону

Джерело: авторська розробка.

Для вдосконалення процесу оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки на регіональному

рівні пропонуємо алгоритм комплексного аналізу, який складається із формування системи індикаторів,

що визначають ресурсну спроможність і продуктивність регіону; аналізу індикаторів; розрахунку інтегрального індексу для кожного групи індикаторів; групування регіонів і формування рейтингової оцінки за кожною групою індикаторів. Застосування цього алгоритму уможливило отримання комплексної оцінки інвестиційно-інноваційної безпеки регіонів.

Висновки. Комплексний підхід до оцінювання інвестиційно-інноваційної безпеки регіону дає змогу цілісно врахувати взаємозв'язок між інвестиційною та інноваційною складовими економічної безпеки та визначити їхній вплив на економічну стійкість регіонів. Аналіз наявних методик засвідчив їхню фрагментарність, залежність від експертних оцінок та обмежене врахування сучасних ризиків. Використання комплексного підходу та врахування ресурсної спроможності та продуктивності регіону дає змогу інтегрувати економічні, політичні, правові та інших чинники, що впливають на інвестиційну діяльність, і водночас визначити потенційні ризики та загрози для регіону та інвесторів. Це створює умови для розвитку інновацій та забезпечує ефективне управління ризиками через розроблення стратегій мінімізації їх та адаптації до нових умов, що сприяє забезпеченню стабільності та безпеки економіки регіону. Також це уможливило розроблення дієвих механізмів захисту інвестиційних та інноваційних потоків, що безпосередньо впливає на підвищення конкурентоспроможності та стійкості регіональних інноваційних систем у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>
2. Karpenko L., Ignatenko O., Taranenko O., Oliynyk I., Khrenova-Shymkina R. Layer and structural components of modern investment security of the country. *Entrepreneurship and Sustainability*. 2021. Vol. 8(3). Pp. 367-383. DOI: [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.3\(24\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.3(24))
3. Ситник Н. С., Репета М. М. Інвестиційна безпека України: стан і перспективи вдосконалення. *Бізнес Інформ*. 2018. № 11. С. 100-106.
4. Грень Р. Т. Інноваційна безпека: сутність та методика оцінки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 1(01). С. 43-49. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.1-7>
5. Александрова О. Ю. *Державне регулювання механізму забезпечення економічної безпеки регіонів*: автореф. дис. ...канд. економ. наук: спец. 08.00.03 / Український державний університет залізничного транспорту. Харків, 2018. 25 с.
6. Ахновська І. О., Болгов В. Є. Забезпечення інноваційної безпеки національної економіки. *Економіка і організація управління*. 2016. № 2(22). С. 17-27.
7. Гордієнко В. П., Джолос Т. В. Інноваційно-інвестиційна безпека як фактор сталого розвитку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017.

№ 5(10). С. 8-14. URL: https://easterneurope-bbm.in.ua/journal/10_2017/03.pdf

8. Sviderskė T. *Country risk assessment in economic security and sustainability context*: Doctoral dissertation. Vilnius, 2014. 134 p.

9. Копилук О. І., Музичка О. М., Холод З. М. Інвестиційно-інноваційна складова в системі економічної безпеки України. *Бізнес Інформ*. № 11. 2016. С. 81-87.

10. Тарасовський Ю. Світовий банк опублікував перше дослідження з оцінки умов для ведення бізнесу на заміну Doing Business. *Forbes Ukraine*: сайт. 4.10.2024. URL: <https://forbes.ua/news/svitoviy-bank-opublikuvav-pershe-doslidzhennya-z-otsinki-umov-dlya-vedennya-biznesu-na-zaminu-doing-business-04102024-24018>

11. About The Index. *2023 Index of Economic Freedom*: Website. 2023. URL: <https://indexdotnet.azurewebsites.net/index/about>

12. Денисенко М. П., Лойко В. В. Інвестиційно-інноваційна складова економічної безпеки на регіональному рівні. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*: зб. наук. пр. 2013. Вип. 1(63). С. 238-242.

13. Жадько К. С., Носова Т. І. Оцінка інноваційно-інвестиційного забезпечення безпеки підприємств та аграрного сектору України. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*. 2020. № 33. С. 146-156. DOI: <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2020-2-16>

14. Кушнір С. О., Вернидуб М. Ю. Оцінювання ризиків інвестицій в інновації в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 2. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2018/4.pdf

15. Щодо вдосконалення методології інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки України. *Національний інститут стратегічних досліджень*: сайт. 21.11.2013. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/schodo-vdoskonalennya-metodologii-integralnogo-ocinyuvannya-rivnya#_ftn3

16. Балацький Є. О., Гордієнко В. П., Боярко І. М. Оцінка інвестиційного потенціалу регіонів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 5. С. 662-666.

17. Гордієнко В. П., Боярко І. М. Науково-методичні підходи до оцінки інвестиційної безпеки регіону. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 19. С. 11-15. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/141458013.pdf>

References

1. Pro zatverdzhennya Metodychnykh rekomendatsiy shchodo rozrakhunku rivnya ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny [On approval of Methodological recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine] (2013). Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine, adopted on 2013, Oct 29, 1277. *Legislation of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> [in Ukrainian].

2. Karpenko, L., Ignatenko, O., Taranenko, O., Oliinyk, I., & Khrenova-Shymkina, R. (2021). Layer and structural components of modern investment security of the country. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 8(3), 367-383. DOI: [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.3\(24\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.3(24))
3. Sytnyk, N. S., & Repeta, M. M. (2018). Investytsiyna bezpeka Ukrainy: stan i perspektyvy vdoshkonalennya [The investment security of Ukraine: status and prospects of improvement]. *Biznes Inform – Business Inform*, 11, 100-106. [in Ukrainian].
4. Hren, R. T. (2022). Innovatsiyna bezpeka: sutnist' ta metodyka otsinky [Innovative security: essence and assessment methodology]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka – Digital Economy and Economic Security*, 1(01), 43-49. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.1-7> [in Ukrainian].
5. Aleksandrova, O. Yu. (2018). *Derzhavne rehulyuvannya mekhanizmu zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky rehioniv* [State regulation of the mechanism for ensuring the economic security of regions]. (Ph.D. in Econ. thesis, Ukrainian State University of Railway Transport, Ukraine). Kharkiv. [in Ukrainian].
6. Akhnovska, I. O., & Bolhov, V. Ye. (2016). Zabezpechennya innovatsiynoyi bezpeky natsional'noyi ekonomiky [Assurance of innovative safety of the national economy]. *Ekonomika i orhanizatsiya upravlinnya – Economics and organization of management*, 2(22), 17-27. [in Ukrainian].
7. Hordienko, V. P., & Dzholos, T. V. (2017). Innovatsiyno-investytsiyna bezpeka yak faktor staloho rozvytku [Innovative and investment safety as a factor of sustainable development]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya – Eastern Europe: economy, business and management*, 5(10), 8-14. Retrieved from https://easterneurope-ebm.in.ua/journal/10_2017/03.pdf [in Ukrainian].
8. Sviderskē, T. (2014). *Country risk assessment in economic security and sustainability context*: Doctoral dissertation. Vilnius.
9. Kopylyuk, O. I., Muzychka, O. M., & Kholod, Z. M. (2016). Investytsiyno-innovatsiyna skladova v systemi ekonomichnoyi bezpeky Ukrainy [The investment and innovation component in the system of economic security of Ukraine]. *Biznes Inform – Business Inform*, 11, 81-87. [in Ukrainian].
10. Tarasovskyy, Yu. (2024, Oct 04). Svitovyy bank opublikuvav pershe doslidzhennya z otsinky umov dlya vedennya biznesu na zaminu Doing Business [The World Bank has published the first study assessing the conditions for doing business to replace Doing Business]. *Forbes Ukraine*: Website. Retrieved from <https://forbes.ua/news/svitoviy-bank-opublikuvav-pershe-doslidzhennya-z-otsinki-umov-dlya-vedennya-biznesu-na-zaminu-doing-business-04102024-24018> [in Ukrainian].
11. About The Index (2023). *2023 Index of Economic Freedom*: Website. Retrieved from <https://indexdotnet.azurewebsites.net/index/about>
12. Denysenko, M. P., & Loyko, V. V. (2013). Investytsiyno-innovatsiyna skladova ekonomichnoyi bezpeky na rehional'nomu rivni [Investment and innovation component of economic security at the regional level]. In *Visnyk Zhytomyrs'koho derzhavnoho tekhnologichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky* [Bulletin of Zhytomyr State Technological University. Series: Economic Sciences]: Vol. 1(63) (pp. 238-242). [in Ukrainian].
13. Zhadko, K. S., & Nosova, T. I. (2020). Otsinka innovatsiyno-investytsiynoho zabezpechennya bezpeky pidpryemstv ta aharnooho sektoru Ukrainy [Assessment of innovation and investment support security of enterprises and agrarian sector of Ukraine]. *Podil's'kyy visnyk: sil's'ke hospodarstvo, tekhnika, ekonomika. Seriya: Ekonomichni nauky – Podilian Bulletin: agriculture, engineering, economics*, 33, 146-156. DOI: <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2020-2-16> [in Ukrainian].
14. Kushnir, S. O., & Vernydub, M. Yu. (2018). Otsynuvannya ryzykiv investytsiy v innovatsiyi v Ukraini [Evaluation of investment risks in innovation in Ukraine]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 2. Retrieved from http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2018/4.pdf [in Ukrainian].
15. Shchodo vdoshkonalennya metodolohiyi intehral'noho otsynuvannya rivnya ekonomichnoyi bezpeky Ukrainy [Regarding the improvement of the methodology for the integrated assessment of the level of economic security of Ukraine] (2013, Nov 21). *National Institute for Strategic Studies*: Website. Retrieved from https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/schodo-vdoshkonalennya-metodologii-integralnogo-otsynuvannya-rivnya#_ftn3 [in Ukrainian].
16. Balatskyy, Ye O., Hordiyenko, V. P., & Boyarko, I. M. (2015). Otsinka investytsiynoho potentsialu rehioniv [Evaluation of investment safety of Ukrainian regions]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky – Global and national problems of economics*, 5, 662-666. [in Ukrainian].
17. Hordiyenko, V. P., & Boyarko, I. M. (2013). Naukovo-metodychni pidkhody do otsinky investytsiynoyi bezpeky rehionu [Scientific and methodological approaches to assessment of investment security of the region]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 19, 11-15. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/141458013.pdf> [in Ukrainian].

Стаття підготовлена в межах виконання НДР «Комплексне наукове дослідження модернізації інноваційної екосистеми розвитку регіонів та громад» (державний реєстраційний номер НДР 0125U003490).

Надійшло 18.09.2025 р.